

APNN

12. maj 2015

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik

Departementet for Fiskeri Fangst og Landbrug

Postboks 269

3900 Nuuk

2015/2016 ukiuunerani umimmanniartitsinissamut tuttunniartitsinissamullu biologit siunnersuinerat

Pinngortitaleriffik Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfimmiit 16. april 2015-eersumik saaffiginnissummik tigusaqarpoq, Sagsnr. 2015-11212, Dok. Nr. 1937096, 2015/2016 ukiuunerani umimmanniartitsinissamut tuttunniartitsinissamullu biologinit siunnersorneqarnissamik qinnuteqaataasoq. Saaffiginnissummi tutut umimmaallu pillugit apeqqutit tallimaasut akineqarnissaat kissaatigineqarpoq.

Kitaani tutut eqqarsaatigalugit maannamut misissueqqittoqarnikuunngilaq (Takutitassiaq 1), taamaattumillu apeqqutigineqartut akineqarsinnaanngillat. Umimmannut tunngatillugu pissutit taamaapajaaginnarput aamma. Kalaallit Nunaanni umimmaat pillugit nutaanik annertunerusumik ilisimasaqartoqanngilaq (Takutitassiaq 2), Ivittuut eqqaanniittut eqqaassanngikkaanni, taamaattumillu apeqqutit akineqarsinnaanngillat.

APNN-imit apeqqut 1: Aqutsiveqarfiit ataasiakkaat eqqarsaatigalugit ukiunut siuliinut sanilliullugu 2015/2016-imi innersuussutit allannguuteqarpat? Aqutsiveqarfiit tamaasa eqqarsaatigalugit, Ivittuut kisiisa pinnagit, 2015/2016-imut innersuussutit ukiunut siuliinut sanilliullugit allannguuteqanngillat.

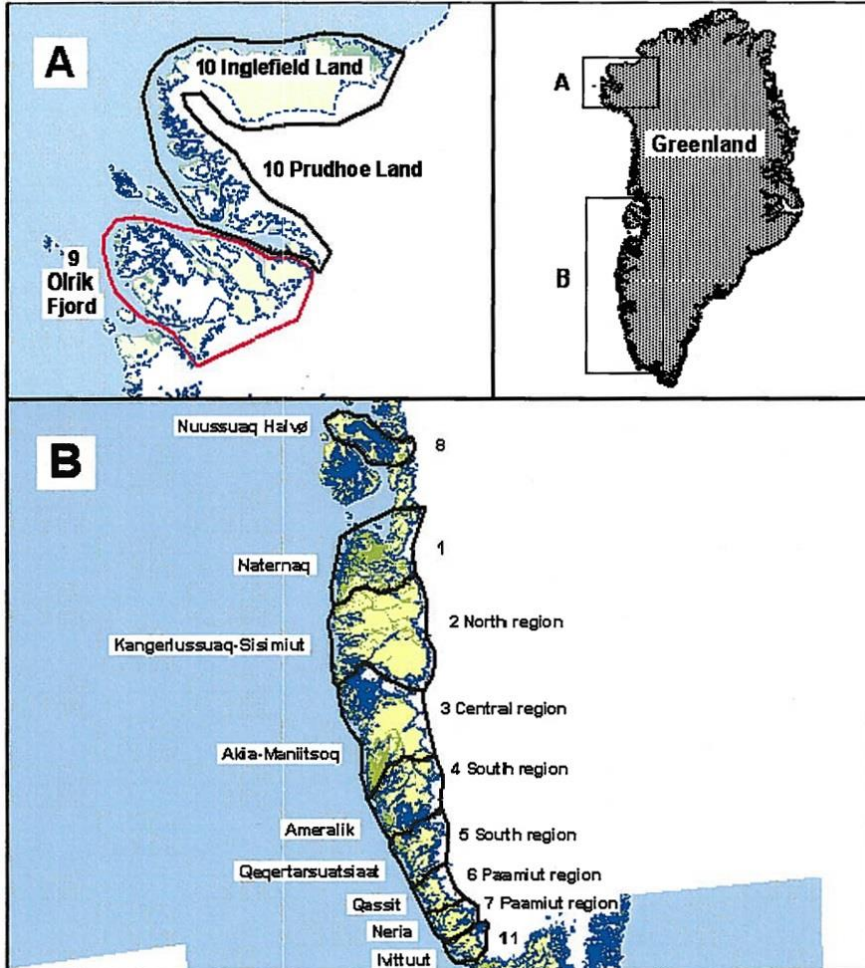
APNN-imit apeqqut 2: Ukiuunerani piniartitsisoqarsinnaanera innersuussutigisinnaavisiuk? Taamaattoqarsinnaappat nunap immikkoortuini imaluunniit sumiiffinni sorlarni? Aqutsiveqarfiit tamaasa eqqarsaatigalugit, Ivittuut kisiisa pinnagit, 2015/2016-imut innersuussutit ukiunut siuliinut sanilliullugit allannguuteqanngillat.

APNN-imit apeqqut 3: Sumiiffiit ilaanni immikkut ittumik piniartitsinnaanera akuersaarsinnaavisigit? Taamaattoqassappat nunap immikkoortuini sorlarni imaluunniit sumiiffinni sorlarni? Pinngortitaleriffimmiit taamaallaat Ivittuuni immikkut ittumik piniartoqarsinnaanera innersuussutigineqarsinnaavoq. Pinngortitaleriffik nunap immikkoortuini imaluunniit sumiiffinni allani immikkut ittumik piniartitsinissamut innersuussuteqarnissamik paasisutissanik naammattunik tunngavissaqanngilaq.

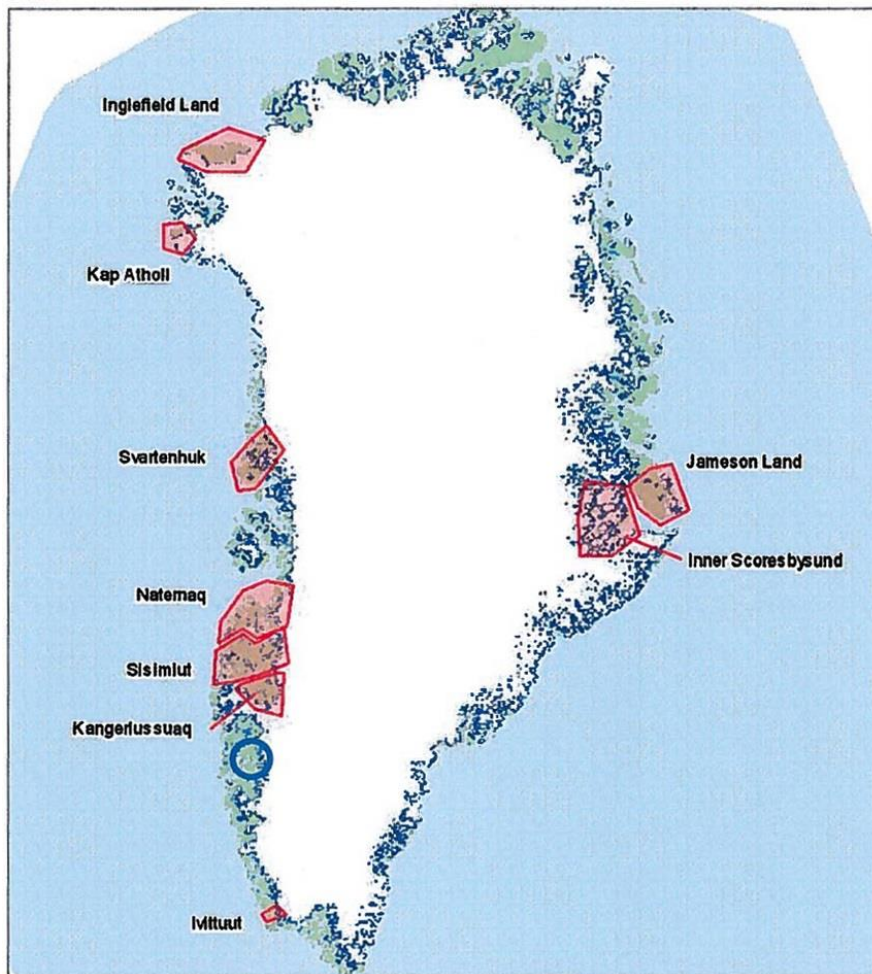
APNN-imit apeqqut 4: Nunap immikkoortuisa sumiiffiilluunniit ilaasa matuneqarnissaat innersuussutigisinnaavisiuk? Taamaassappat nunap immikkoortui sumiiffiilluunniit sorliit? Pinngortitaleriffik massakkuugallartoq ammaanissamut matusinissamulluunniit ilisimasalik tunngavigneqarsinnaasunik naammattunik pigisaqanngilaq.

APNN-imit apeqqut 5: Nunap immikkoortuisa sumiiffiilluunniit ilaanni pisassalik killiliisoqarsinnaanera innersuussutigisinnaavisiuk? Taamaassappat sumi? Pinngortitaleriffik Kalaallit Nunaata

Kitaani peqassuseq pillugu nutaanik ilisimasaqanngilaq, taamaattumillu siusinnerusumut sanilliullugu allannguutissanik siunnersuutissaqarani.

Takutassiaq 1. Kalaallit Nunaata Kitaani Kitaatalu avannaani tuttoqatigiiaat taaguutaat pinia-fiusinnaasullu normui sumiiffiillu taaguutaat.

Takutitassiaq 2. Umimmaqatigiiaat qulingiluat 2014-imi piniarfigineqarsinnaasimasut, titarner-nik aappaluttunik nalunaaqutserneqarsimapput. Sumiiffiit angissusaat ilusiligaanerallu missingi-ussinermik toqqammaveqarput, tassuunalu uumasut sumiiffimmik atuisarnerat ersersinnia-rneqarpoq uumasoaqatigiiaat qanoq amerlatiginerat pineqarani. Soorlu assersuutigalugu Kitaani umimmaqatigiit amerlanerpaartaat Kangerlussuup eqqaani sumiiffmimi annertugisassaangit-sumi uumasuupput. Nunami Eqqissisimatitami Tunup Avannaaniittumiittut umimmappassuit nunap assingani nalunaarneqarsimangillat, piniaqqusaanngilluinnarmata. Nuup eqqaaniittut ikittunnguit qanoq amerlatigineri ilisimaneqanngitsut nigalimmik tungujortumik nalunaaqutser-neqarsimapput.

2015/2016-imi ukiuunerani Ivittuumi umimmanniarnissaq pillugu biologit siunnersuinerat

2015-imi aasaanerani ukiarneranilu/2016-imilu ukiuunerani Ivittuut eqqaanni umimmanniarti-tsinissanut tunngatillugu Pinngortitaleriffiup Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu (APNN) siunnersuinerat.

Arnavissat ataatsimik ukiullit 15-it angutivissallu tallimat 1987-imi Ivittuut eqqaannut nunaligun-neqarput. Sumiiffik 430 km²-inik annertussuseqarpoq. Sumiiffimmi umimmaat naammattunik nerisassaqaarnissaat qularnaarneqassappat, km²-imi ataatsimi umimmaat

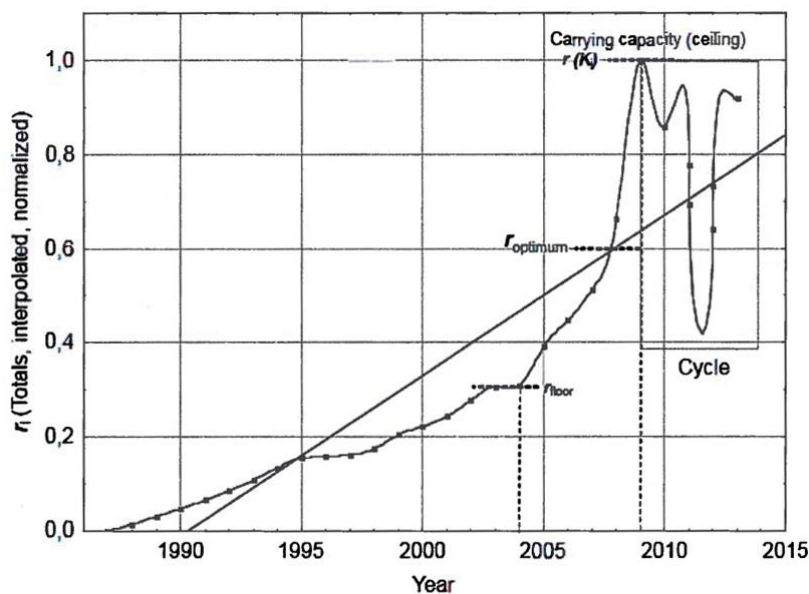
1-2-nit amerlanerunninnissaat innersuussutigineqarpoq (Thomas et al. 1981). Sumiiffinni <200 m-inik angissusilinni qanoq amerlatigisarnissaat tikkuarneqarpoq, ukiuunerani ilungersunartorsiorpallaannginnissaat eqqarsaatiginerallugu, soorlu assersuutigalugu itisuumik apisiatillugu sermernarsimatilluguluunniit.

Ivittuut eqqaaniittut atugaannik naliliiffiginnissinnaanermi tunngaviusut makkuupput: kisitsisoqarpiartanngilaq, pisaqarfigineqarpiartanngillat, nalinginnaasumik toqusarput allanullu ingerlasarlutik. Ivittuut eqqaaniittut 1987-imiit 2014-imut qanoq ingerlasimanerisa erseqqinnerusumik allaaserineqarlunilu nalilersuiffigineqarsimanerat (sumiiffimmi amerliartornerannik ilimagisat) ilanngutaq 1-imi takuneqarsinnaapput (Takutitassiaq 3).

Umimmaat naasoqassuseq eqqarsaatigalugu nammaneqarsinnaasumik amerlassusissaasa qummut killingat 2009-mi anguneqarpoq. Taamanikkut 1038-nik amerlassuseqalersimapput. Misissuinerit inernernit takutinneqarpoq, umimmaat nappanneqarsinnaasumik amerlassusissaasa qummut killinganiit 60%-iata missaaniitineqassappat amerliartorsinnaassuseqarnerat pitsaanerpaaffissaminiissasoq (r -optimum) taamaalillunilu piujuartitsinermik tunngaveqartumik piniarneqarsinnaajuassallutik.

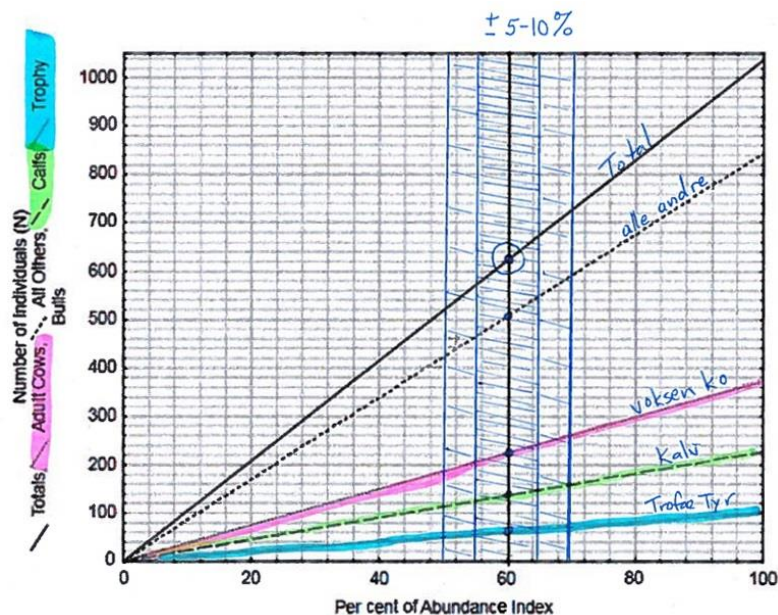
Umimmaat amerlassutsimikkut 60%-inik killissarititaasup iluani ± 5 -10%-inik nikerarfeqarsinnaatitaanissaat aamma akuersaarneqarsinnaassaaq (Takutitassiaq 4).

Ivittuut eqqaanni 60%-imik killissarititaasooq naapertorlugu umimmaat 600 ± 100 missaannik amerlassuseqartariaqaraluarput. Taamatullu amerlassuseqalernerisigut aamma umimmaat km^2 -imut ataatsimik marlunnilluunniit amerlassuseqartariaqarnerigaluanik innersuussut anguneqassagalarpoq.

Takutitassiaq 3. Amerliartorsinnaassuseqarnerannik, r -værdi, takussutissiaq sularineqarpoq qarasaasiamik naatsorsuut atorlugu, taannalu umimmannik ikinnerpaaffiliilluni utikattumik kisitsisarnernit inernernerusartunik tunngaveqarpoq. Uani takutitassiami amerlassuserisinaasaanik naatsorsuutip missiliuussinera takuneqarsinnaavoq. Takussutissiap titarnerata sivinganerpaaffiani r -værdip anginerpaaffissaa takuneqarsinnaavoq, tassa ima paasisassaalluni naasoqassuseq eqqarsaatigalugu umimmaat amerliartorsinnaassusiisa pitsaanerpaamik inissi-

simaffigalugu. $r=1$ -inngoraangat qummut amerlanerpaaffissaatut killissarititaasoq anguneqart-arpoq.

Takutassiaq 4. Ivittuuni umimmaat suussusii tungavigalugit (arnavissat inersimasut, piaqqat inersimasunngulersut, tammajuitsussarsiorluni piniagassat allallu (All Others)) kigaatsumik amerliartortitsiartuaarluni piniarfigineqarsinnaanerit utaqqiisaasumik (linear) naliliffiqineqarsimavoq. Titarnermi qummoortumi takutinneqarpoq Ivittuuni umimmaat naasoqassuseq eqqarsaatigalu amerlassusissaasa qummut killissarititaasariaqartumiit 60%-iunissaannik innersuussummut killigitinneqartoq. 'All Others'-it amerlassusiat tassaapput suaianeri utoqqaasusaalu nalunartut arlaannulluunnit ilanngunneqarsinnaasut.

Ivittuut pillugit siunnersuinerup eqikkarnera:

- * Umimmaqatigiit amerlassusiat K-miippat naasoqassuseq ulorianartorsiortinneqartorujusuanngussaaq, tamannalu umimmaqatigiit amerliartornerannut taamalu piniarnermut kingunerlutsisisinnaavoq.
- * Innersuussutigineqarpoq umimmaat amerlassusiat K-p 60%-iata missaanut ikilisinneqassasut, soorlu assersuutgalugu 600 ± 100 -it missiliorlugit.
- * Innersuussutigineqarpoq 2015/2016-imi ukiuunerani umimmannik 300-t missaannik piniartitsisoqarsinnaasoq.
- * Piniartoqassaaq utoqqaassusiat suaassusiilu tungavigalugit, soorlu arnavissat inersimasut 80-it, angutivissat tammajuitsussarsiasat 80-it, angutivissat inersimasuiunngitsut 50-it (ukiut >1 aamma <5), inuusunnerusut 90-it (ukiut >1 aamma >3), aamma 0 piaqqat).
- * Arnavissanik piaqqisartunik ($<ukiut 1$) pisaqarnissaq innersuussutigineqanngilaq.

Tamalaat

Akorngusersuinissaq eqqarsaatigalugu, ilaatigut nunakkut qimussernikkut aamma piaqqiornissaat sioqqullugu, piaqqinerisalu nalaani kingornatigullumi piniartitsisoqarnissaa innersuussutiginnanngilaq.

Piaqqiorluarneq piaqqanillu toqusoortannginneq umimmaat tuttullu piujuartitsinermik tunngaveqartumik iluaqutigineqarnissaannut tunngaviulluinnarput. Umimmaat tuttullu arnavissat ilumittut piaqqilersullu mianerineqartussaapput inuimmi akorngusersuinerannut misikkarissuummata.

Umimmaat piaqqiortarput aprilip naaneraniit majip naanissaata tungaanut. Innersuussutigineqarpoq illersuinissaq pillugu malittarisassaliarineqartussat piaqqinerisa nalaannut tunngasuussasut piaqqinerisa siornatigut sapaatit akunneri marluk kingornatigullu sapaatit akunneri 3-4-t ilanngullugit, imaappoq piffissaq illersuiffiussa qatillugit tassaassalluni 8. april - 30. juni. Taamaalilluni aamma aprilimi tuttunniarsinnaatitaasariaqartoqanngilaq taamaalineranimi umimmaat aamma eqqissimatitaasarmata.

Tuttut piaqqisarput majip 14-ianniit junip 15-iannut. Illersuinissaq pillugu malittarisassaliarineqartussat piaqqinerisa nalaannut tunngasuussasut, piaqqinissaat sapaatit akunnerisa marluk sioqqullugu kingornatigullu sapaatit akunneri 3-4-t ilanngullugit, imaappoq piffissaq illersuiffiusariaqaraluartoq tassaalluni majip aallaqqaataaniit julip 15-iannut. Taamaalilluni juni/juli-mi umimmanniartoqartariaqanngikkaluarpoq taamaalineranimi aamma tuttut eqqissimatitaasarmata.

Piffissami piaqqiffiusumi sumiiffiinilu piaqqiffiusartuni eqqissimatitsisarneq pillugu malittarisassiorneq piujuartitsinermik tunngaveqarluni iluaquteqarnermut iluaqutaassaaq.

Piffissamik eqqissimatitsiveqarneq piaqqiffissaqartitsinerlu tuttunut umimmannullu iluaqutaassapput, puigorneqassanngilarmi pissutsit allat aamma uumasut atugarissaarnerannut sunniteqarnerlussinnaasarmata.

Inussiarnersumik inuulluaritsi

Christine Cuyler, D.Sc.